

Editorial

Vážené čtenářstvo,

mně i redakci je ctí předložit nový, v pořadí již 11. ročník studentského časopisu Obscura. Jako minulý rok, i letos přinášíme několik novinek, o něž bychom se chtěli podělit prostřednictvím tohoto editoriale. První z nich je revize našich identifikátorů, díky čemuž časopis disponuje novým ISSN pro tištěnou verzi. Abychom ještě lépe chránili texty, které nám autoři* rky svěřili, přihlásili jsme se k mezinárodní licenci CC BY-NC 4.0 International. Zároveň se připojujeme k principu Open access – veškeré příspěvky jsou přístupné okamžitě, bezplatně, trvale a svobodně. Aby byl přístup skutečně trvalý, přesouváme náš online archiv do digitálního repozitáře LINDAT/CLARIAH-CZ, který garantuje bezpečné uchování dat po další desítky let. Poslední novinkou je zprovoznění anglickojazyčné verze webu. Obscura je tak přístupnější pro naše zahraniční kolegy* ně a bude tak opět o něco lépe naplňovat své cíle – spojovat studující se zájmem o historii nehledě na původ a otevírat mladou vědu společnosti.

Nejkrásnějšími novinkami jsou ovšem příspěvky, které čtenářstvo najde na následujících stránkách. S potěšením konstatujeme, že na publikační výzvu odpověděl velmi vysoký počet autorů* ek, jimž děkujeme za skvělou práci a nasazení. Jelikož byl letos rekordní zájem o publikování v rámci recenzovaných rubrik, děkujeme i všem sedmnácti recenzujícím. Poděkování patří také výborům Spolku studentů historie FF UK a Filozofické fakultě UK za finanční podporu a záštitu. Těší nás, že jsme společně dali prostor novinkám a myšlenkám, jež pomáhají budovat soudržnou akademickou komunitu stojící na touze po poznání a vzájemném respektu. Pojdme si nyní představit více než dvacet příspěvků, které jsou výsledkem naší společné snahy.

Předkládané číslo otevírá čtveřice studií, recenzovaných odborných textů, které pokrývají poutavé aspekty dějin od středověku až po 20. století. Studie Emy Jandové, nesoucí název *Fenomén přirozené znakovosti v Kristiánově legendě*, propojuje historii se sémantikou při zkoumání výskytu přirozených znaků ve vybraných rukopisných variantách notorického pramene. Marek Palys nás ve studii *Volba arcibiskupa Leopolda Viléma vratislavským biskupem v roce 1655 pohledem pramenů české dvorské kanceláře* přenese do 17. století, kde se na základě dosud málo zpracovaných primárních zdrojů podíváme na vztah státní moci k volbě významných církevních hodnostářů. Cílem studie Vojtěcha Kuny je ukázat, jak se směřoval ekonomický či sociální kapitál v prostředí raně novověké aristokracie. Výsledky svého bádání předkládá ve studii *Úvěr a sociální síť v životě nejvyššího purkrabího Heřmana Jakuba Černína z Chudenic*. Rubriku studií uzavírá Petr Lelek se svým výzkumem ideově

uměleckých rad a jejich vlivu na československý film v 60. letech 20. století, jež zprostředkovává ve studii *Ideově umělecké rady: jejich geneze a přiblížení reálné funkce*.

Rubrika reflexí, kratších recenzovaných textů, odhaluje další fasety našich i světových dějin. Jan Müller ve svém textu *Historiografie vojenství a český středověk* uvažuje nad limity vědeckého zpracování středověkého vojenství v České republice a navrhuje několik nových směrů bádání. Reflexe *Dvůr Františka Josefa I.: ráj sociálních výhod?* Barbory Řehořové kombinuje fungování vídeňského dvora a postupně se rozvíjejících sociálních opatření. Jakub Valuch se zamýšlí nad možnou aplikací teorií regionalismu na českou kubistickou architekturu v textu *Česká kubistická architektura jako projev regionalismu*. Petr III čtenářstvu představuje známou studenou válku z již ne tolik známe perspektivy tzv. třetího světa v příspěvku *Střet USA a SSSR na poli „třetího světa“ v kontextu globálních dějin*. Rádi jsme přijali i dvojici textů propojujících historii s dalšími obory. Conger Wang nahlíží na konfliktní ekonomické teorie Hayeka a Keynesa skrze filozofii, kdy ve svém příspěvku *The Argument Between Keynes and Hayek: Economic or Philosophical?* pátrá po zdroji jejich neshod. Nová hlediska zkoumání zaběhlých témat hledá i Hugo Chadima, jehož esej *Havel, Heidegger a život v pravdě* propojuje myšlení dvou klasických jmen filozofie při hledání významu hojně zmiňovaného, leč nedefinovaného pojmu „život v pravdě“.

Popularizační rubrika Postřehy přináší řadu inspirativních textů. Regina Königová předkládá komparaci československého a slovinského prostředí během přechodu ze socialismu do liberální demokracie. V eseji *Liberalism in Czechoslovakia and Slovenia During Transition – Comparative Perspective* se zabývá vývojem tohoto procesu a ptá se, zda vzniklé nástupnické státy naplnily svá politická či morální očekávání. Reprezentace změny se stala leitmotivem textu *Být „sexy a fresh“: festivalizace tzv. sametové revoluce na příkladu pražských a brněnských oslav roku 2024* Jonáše Vicherka. Autor se zamýšlí nad tím, zda populární oslavy 17. listopadu přispívají k posilování koheze společnosti, nebo spíše k její fragmentaci. Nesmějí chybět příspěvky budoucích vyučujících dějepisu. Je narativ o „zchudnutí Česka“ výsledkem manipulativního zacházení s historií, založeného na vytržených faktech a kognitivních zkresleních, které podporují antisystémové postoje ve společnosti? Co s tím může dělat výuka dějepisu? Na tyto otázky nalezneme odpověď v příspěvku *Proč Česko tak šíleně zchudlo aneb Kritické myšlení a výuka dějepisu* od Vojtěcha Šafránka. Lukáš Mikulecký se v příspěvku *Jak členit dějiny, a proč je to důležité pro školu i společnost* zabývá otázkou, zda převážně eurocentrické a antropocentrické dělení dějin nepodporuje podvědomou skepsi k jinakosti vytrháváním vyučované látky z důležitých kontextů. Do inspirativních úvah se pouští i Alexandr Savov, autor příspěvku *Musk není první: nestátní aktéři napříč historií*. Čtenářstvo se dozví, jakou roli sehrály soukromé subjekty v utváření dějin a co má Elon Musk společného třeba s templáři.

V čísle nechybí recenzní příspěvky o literatuře, filmu a divadle. Jiří Drábek napsal z pohledu reenactora recenzi na knižní novinku *Vojáci věčné války. Militární*

reenactment v českých zemích mezi historickou rekonstrukcí a nevyřízenými účty dějin. Za poskytnutí recenzního výtisku děkujeme nakladatelství Karolinum. Cyril Mrázek v textu *Cena literární kritiky a historie* diskutuje o historicitě tří populárních beletristických knih, které byly vybrány k posouzení do zmíněné soutěže. Jonáš Vicherek nás z knižních stránek přesouvá k filmovému plátnu se svou recenzí *Za Nepelou a Duchoněm: dva filmy o strategiích přežití v nesvobodné společnosti*. Čtveřici recenzentských počinů uzavírá Marek Panocha se svým hodnocením činohry Privatizace, která na prkna Národního divadla přinesla příběh Petra Kellnera, nedávno zesnulého českého miliardáře. Text *Když se pozornosti nedostává. Divadelní obraz samoty uprostřed hojnosti* potěší všechny, koho zajímá, jak si divadlo poradilo s tématy kupónové privatizace, devadesátek či boje o moc a majetek.

Letošní ročník uzavírá dvojice rozhovoru a reportáže. Docent Matěj Spurný s námi hovořil o své roli ředitele nově vzniklého Ústavu historie FF UK, o budoucnosti oboru i o vlivu AI na výuku. Tereza Hálová čtenářstvu přibližuje, jaké to je vyzkoušet si netradiční Erasmus v podobě praktické stáže, již absolvovala v Bruselu.

V redakci věříme, že si v tomto čísle přijde na své každý čtenář i čtenářka, a těšíme se na setkání na stránkách budoucího čísla!

Za redakci časopisu Obscura
Lucie Dvořáková, šéfredaktorka